

SAMENVATTING

In 2006 werd de Vlaamse Gebarentaal (VGT) als taal erkend in Vlaanderen. Het decreet houdende de erkenning van de VGT stelt dat de erkenning niet symbolisch mag blijven, en uitgebreid moet worden naar andere beleidsdomeinen buiten Cultuur. Media is er daar één van. Media in VGT kan een belangrijke rol spelen bij de ontwikkeling, planning en maatschappelijke verankering van de VGT, en kan ervoor zorgen dat zij op grotere schaal gebruikt wordt en zichtbaar is. Voor een minderheidstaal die traditioneel weinig mediablootstelling gehad heeft is dit een belangrijk doel.

Momenteel gebeurt het toegankelijk maken van informatie in VGT door de publieke oproep op twee manieren (cfr. huidige beheersovereenkomst): het tolken van het 19 uur-Journaal (door horende tolken VGT) en van Karrewiet (door dove tolken VGT). Dit is wat men noemt "toegankelijke media": bestaande programma's worden toegankelijk gemaakt in VGT zonder dat er iets aan de inhoud of structuur van de programma's veranderd wordt.

Uit verschillende evaluaties is echter gebleken dat de getolkte uitzendingen van het journaal van 19u het merendeel van de Vlaamse gebarentaligen niet bereiken. Een vergelijkbare situatie voor het Nederlands zou ondenkbaar zijn. Aan de basis van dit probleem ligt het feit dat het journaal getolkt wordt, én dat dit gebeurt door horende tolken, waarvan de meesten vreemdetaligeers zijn die VGT pas op latere leeftijd leerden. Veel dove mensen begrijpen de tolken maar met moeite. Dit is niet alleen in strijd met de opdracht van de openbare omroep, die van en voor alle Vlamingen moet zijn en de eigenheid en diversiteit van cultuur in Vlaanderen moet ondersteunen, maar ook met internationale verdragen waaraan de Vlaamse overheid verbonden is, in dit geval het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH), dat vertrekt van de gedachte 'Niets over ons, zonder ons'.

Om bovenstaande redenen wenst de Vlaamse Dovengemeenschap, vertegenwoordigd door Fevlado vzw, de Adviescommissie VGT en het Vlaams GebarentaalCentrum vzw, dat de **prioritaire opdracht van de openbare omroep verschoven wordt naar een andere vorm van media in VGT, geproduceerd door dove Vlaamse gebarentaligen, gepresenteerd in de Vlaamse Gebarentaal en toegankelijk gemaakt voor niet-gebarentaligen via ondertiteling in het Nederlands.** Dit soort media primeert bij Vlaamse gebarentaligen boven het toegankelijk maken van bestaande programma's.

In deze media in VGT worden immers de drie prioritaire opdrachten van de VRT in verband met VGT, zoals beschreven in de drie artikels van het VRPH, gerealiseerd. Ten eerste geven eigen media in VGT toegankelijke informatie aan Vlaamse gebarentaligen, cultureel aangepast aan hun noden, gepresenteerd in hun taal door native Vlaamse gebarentaligen (cfr. Artikel 21). Ten tweede wordt alleen in eigen media in VGT de culturele en taalkundige identiteit van Vlaamse gebarentaligen ten volle ondersteund en bevorderd (cfr. Artikel 30). Ten derde leidt het inzetten van dove en native Vlaamse gebarentaligen in de media, in plaats van media in VGT gebracht door horende vreemdetaligeleerders, automatisch tot een verbeterde beeldvorming over doven en Vlaamse Gebarentaal (cfr. Artikel 8). Eigen media in VGT hebben nog twee bijkomende voordelen: ze zijn kostenefficiënter dan het huidige toegankelijke aanbod van de VRT in VGT, en ze hebben aandacht voor de taalkwaliteit van VGT – een niet onbelangrijke opdracht voor de openbare omroep, die taalkwaliteit hoog in het vaandel draagt.

Aan de volgende punten hecht de Vlaamse Dovengemeenschap ook belang:

- een taaladviseur voor VGT op de VRT die de kwaliteit van de Vlaamse Gebarentaal bewaakt, net zoals die er is voor het Nederlands;
- Karrewiet in VGT dagelijks blijven aanbieden voor dove kinderen;
- uitzendingen met een urgent karakter of grote maatschappelijke relevantie steeds in real-time toegankelijk in VGT blijven aanbieden;
- grotere en tijdige zichtbaarheid van VGT waarborgen via alle technologische kanalen en diensten, de televisie inbegrepen.

Aangezien deze vorm van media in VGT een volledig nieuw maar sterk groeiend concept is, is voor de opbouw ervan overleg nodig met Vlaamse gebarentaligen en de organisaties die hun belangen behartigen en hierrond de nodige expertise hebben. Het zijn immers media voor en door een taalminoriteitsgroep in een kwetsbare positie en met een kwetsbaar statuut.

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal,
voorzitter Maartje De Meulder (voorzitter@adviesvgt.be)

Fevlado vzw,
voorzitter Filip Verstraete (voorzitter@fevlado.be)

Vlaams GebarentaalCentrum vzw,
Coördinator Sam Verstraete (sam.verstraete@vgtc.be)